

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Kateřiny Čuhelové, Ph.D., a soudců Mgr. Ivy Krejčířové a JUDr. Michala Ryšky ve věci

navrhovatelky: **A.H.**, narozená dne XXXXX
bytem XXXXX

za účasti
domnělého otce: **M.B.**, narozený dne XXXXX
bytem XXXXX
adresa pro doručování: XXXXX

a nezletilého: **A.H.**, narozený dne XXXXX
bytem XXXXX
zastoupený kolizním opatrovníkem statutárním městem Brnem
sídlem Dominikánské náměstí 196/1, 602 00 Brno

o určení otcovství,

o odvolání domnělého otce proti usnesení Městského soudu v Brně ze dne 4. ledna 2021, sp. zn. 22 Nc 703/2017,

takto:

Usnesení soudu prvního stupně se **potvrzuje**.

Odůvodnění:

1. V záhlaví uvedeným usnesením bylo nařízeno předvedení domnělého otce ke znalkyni z oboru zdravotnictví, odvětví genetika, RNDr. Jitce Kadlecové, Ph.D., na den 18. 1. 2021 nebo 20. 1. 2021 nebo 22. 1. 2021 v době od 8 do 15 hodin. Důvodem nařízení předvedení byla skutečnost, že domnělý otec se opakovaně nedostavil ke znalkyni RNDr. Jitce Kadlecové, Ph.D., která byla v této věci jmenována znalkyní, a nepodrobil se znaleckému vyšetření. Za toto chování byla již domnělému otci uložena pořádková pokuta ve výši 5 000 Kč (usnesení soudu prvního stupně ze dne 19. 9. 2019, sp. zn. 22 Nc 702/2017 ve spojení s usnesením odvolacího soudu ze dne 3. 12. 2019, sp. zn. 70 Co 256/2019, která nabyla právní moci dne 10. 1. 2020). Poté byl domnělý otec opakovaně vyzýván, aby se dostavil ke znalkyni, byl poučen o následcích nedostavení se v podobě uložení pořádkové pokuty a předvedení, kdy domnělý otec přislíbil, že se ke znalkyni dostaví, avšak následně tak neučinil.
2. Proti tomuto usnesení podal odvolání domnělý otec, v němž popřel, že by navrhovatelku znal, popřel rovněž, že by byl nekontaktní a odmítal spolupráci, měl výhrady vůči tomu, že byla kontaktována jeho žena, které bylo sděleno, že má další dítě, zdůraznil své pracovní vytížení a odběr DNA považoval za citelný zásah do jeho lidských práv. Vyjádřil nedůvěru v soud i ke znalkyni, odmítl předvedení policií, neboť není pachatel žádné trestní činnosti a oznámil, že bude požadovat potrestání navrhovatelky, kterou nezná a je vyloučeno, aby s ní zplodil dítě. Poukázal na riziko možné nákazy v době nouzového stavu při lékařském vyšetření a měl za to, že situaci navrhovatelky lze řešit méně psychicky a finančně zatěžujícím způsobem.

3. Ostatní účastníci nebyli vyzváni k vyjádření k odvolání.
4. Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 o.s.ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno k tomu oprávněným subjektem (§ 201 o.s.ř.), směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je přípustné (§ 201, § 202 o.s.ř.), bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o.s.ř.), v souladu s ustanovením § 212a odst. 1 o.s.ř. přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení mu předcházející v rozsahu napadeném odvoláním i nad rámec odvolacích námitek bez nařízení jednání [§ 214 odst. 2 písm. c) o.s.ř.], a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
5. Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že usnesením soudu prvního stupně ze dne 30. 11. 2017, č. j. 22 Nc 703/2017-46, jmenoval RNDr. Jitku Kadlecovou, Ph.D., znalkyni z oboru zdravotnictví, odvětví genetika, a uložil jí, aby podala znalecký posudek do 90 dnů od doručení spisu, kdy úkolem znalkyně bylo zjištění pravděpodobnosti otcovství domnělého otce k nezletilému A.. Domnělému otci bylo uloženo, aby se dostavil k vyšetření a byl poučen v případě nedostavení se o uložení pořádkové pokuty do výše 50 000 Kč. Domnělý otec se opakovaně ke znalkyni na dohodnuté termíny na odběry DNA nedostavil, za což mu byla usnesením ze dne 19. 9. 2019, sp. zn. 22 Nc 703/2017 uložena pořádková pokuta ve výši 5 000 Kč, odvolací soud toto usnesení potvrdil usnesením ze dne 3. 12. 2019, č. j. 70 Co 256/2019. Odvolací soud dospěl k závěru, že domnělý otec se snaží vyhnout odběru biologického materiálu s cílem znemožnit vyhotovení znaleckého posudku a poukázal na judikaturu Ústavního soudu. V odůvodnění usnesení odvolacího soudu byl otec upozorněn na možnost opakovaného ukládání pokut dle § 53 odst. 1 o.s.ř. a na možnost předvedení ke znalkyni. Uzavřel, že domnělý otec svým chováním způsobil průtahy řízení, které nemůže soud tolerovat. Poté soud prvního stupně opětovně připsal ze dne 5. 2. 2020 vyzval domnělého otce, necht' se dostaví k vyšetření ke znalkyni s tím, že pokud tak neučiní, může mu být uložena pořádková pokuta nebo nařízeno předvedení. Následně jmenovaná znalkyně sdělila, že domnělý otec se opakovaně nedostavil k odběru biologického materiálu, přestože tak přislíbil, a neustále tak posouvá termíny, na kterých se se znalkyní dohodl. Následně připsal ze dne 11. 6. 2020 byl domnělý otec soudem prvního stupně opětovně vyzván, aby se dostavil ke znalkyni s tím, že pokud tak neučiní, bude nařízeno předvedení. Domnělý otec se ke znalkyni nedostavil, pouze e-mailem ze dne 17. 6. 2020 soudu prvního stupně sdělil, že má pracovní povinnosti a ke znalkyni se může dostavit až v říjnu 2020, sdělení o pracovní vytíženosti ničím neosvědčil, ke znalkyni se neodstavil. Soud prvního stupně rozhodl napadeným usnesením a požádal Policii ČR o předvedení domnělého otce ke znalkyni a o doručení napadeného usnesení.
6. Podle § 127 odst. 4 o.s.ř. účastníkovi, popřípadě i někomu jinému, může předseda senátu uložit, aby se dostavil ke znalci, předložil mu potřebné předměty, podal mu nutná vysvětlení, podrobil se lékařskému vyšetření, popřípadě zkoušce krve, nebo aby něco vykonal nebo snášel, jestliže to je k podání znaleckého posudku třeba.
7. Podle § 52 odst. 1 o.s.ř. v případě, že se předvolaný bez omluvy nedostaví k výslechu nebo ke znalci, může ho předseda senátu dát předvést, jestliže o možnosti předvedení předvolaného poučil. O předvedení rozhodne usnesením, které se předvolanému doručí při předvedení.
8. Podle § 6 o.s.ř. v řízení postupuje soud předvídatelně a v součinnosti s účastníky řízení tak, aby ochrana práv byla rychlá a účinná a aby skutečnosti, které jsou mezi účastníky sporné, byly podle míry jejich účasti spolehlivě zjištěny. Ustanovení tohoto zákona musí být vykládána a používána tak, aby nedocházelo k jejich zneužívání.
9. S ohledem na obsah spisu nelze usuzovat jinak, než že domnělý otec svým chováním, které spíše než procesní obranu představuje obstrukční chování, způsobuje průtahy řízení. Je nezpochybnitelným faktem, že se domnělý otec během celého řízení ke znalkyni opakovaně nedostavil, přestože opakovaně uváděl, že tak učiní. Jeho přístup svědčí o snaze vyhnout se odběru biologického materiálu s cílem znemožnit vyhotovení ve věci zadaného znaleckého posudku, zakrývané jeho pracovním vytížením, které však nikdy v průběhu řízení neosvědčil a dalšími důvody, které postrádají reálné

opodstatnění, neboť nesplnění uložené povinnosti nelze omlouvat pouze obavami ze zásahu do jeho lidských práv a ničím nespecifikovanou nedůvěrou v soud a znalkyni. Pořádková pokuta, která byla domnělému otci uložena (viz výše), neplní svůj účel, neboť domnělý otec i po jejím uložení opakovaně a dlouhodobě nerespektuje jeho povinnost vyplývající z usnesení soudu prvního stupně ze dne 30. 11. 2017, č. j. 22 Nc 703/2017-46 a z ust. § 127 odst. 4 o.s.ř., a proto nařízení předvedení domnělého otce ke znalkyni bylo zcela na místě, o možnosti předvedení v případě nedostavení se ke znalkyni byl domnělý otec opakovaně poučen, když postoj domnělého otce, nepodrobit se dobrovolně odběru biologického materiálu, nemohl být soudu prvního stupně znám, neboť domnělý otec jej doposud v řízení neprezentoval. Za této situace bylo nařízení předvedení namísto a zcela v souladu se zákonnými předpoklady. Pokud by totiž domnělý otec před nařízením předvedení dal jasně najevo, že nehodlá strpět odběr DNA vzorků, nemělo by nařízení předvedení smysl, neboť v řízení o určení otcovství nemůže soud v případě, že domnělý otec se nepodrobí dobrovolně odběru DNA vzorků, tyto vzorky odebrat proti jeho vůli, tak jak to umožňuje např. trestní řád.

10. Policií ČR bylo doručeno usnesení o předvedení adresované domnělému otci až dne 1. 2. 2021, tedy po termínech uvedených v jeho výrokové části, což bylo způsobeno krátkým časovým prostorem mezi nařízením předvedení a jeho realizací. Tato skutečnost je však pro rozhodnutí v této věci irelevantní, neboť k předvedení domnělého otce ke znalkyni vůbec nedošlo pro neochotu domnělého otce podrobit se odběru biologického materiálu.
11. Odpovědnost za zplazení potomka nesou žena i muž v zásadě rovným dílem, proto je spravedlivé požadovat po obou, aby nesli důsledky s tím spojené. Není-li k tomu jeden ze zploditelů ochoten (bez ohledu na jeho důvody), nemůže jít takový jeho postoj k tíži dítěte, jehož práva jsou chráněna Úmluvou o právech dítěte (dále „Úmluva“) a na jejichž dodržování musí dbát všechny orgány veřejné správy.
12. Podle Úmluvy má každé dítě právo znát své rodiče a zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí (srov. čl. 3 odst. 1 Úmluvy), pod což spadá i rozhodovací činnost soudů. Je-li v konkrétní věci zjištěn zájem dítěte protichůdný zájmu jiného účastníka, soud musí pečlivě zvážit veškeré okolnosti a do popředí musí vystoupit právě zájem dítěte tak, aby bylo dosaženo pro něj dlouhodobého a stabilního řešení. Zjišťování pravděpodobnosti otcovství pomocí analýzy DNA skýtá možnost prakticky jednoznačného nejen určení, ale též případně vyloučení otcovství muže, jehož biologický materiál je analýze podroben. Podobně spolehlivý prostředek v měřítku současného vědeckého poznání neexistuje. Pokud domnělý otec popírá, že by byl otcem nezletilého, pak je i v jeho vlastním nejlepší zájmu, aby zásah do své tělesné integrity v podobě podstoupení odběru vzorku genetického materiálu dobrovolně připustil. Pokud tak není ochoten učinit, je nutno konstatovat, že zásah do tělesné integrity (čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod - dále „Listina“) co by omezení nedotknutelnosti osoby je možný v případech stanovených zákonem, mezi které lze zařadit ustanovení § 127 odst. 4 o.s.ř., jež na projednávanou věc dopadá. To znamená, že požadavek na odběr biologického materiálu domnělého otce vyplývá z oprávněných požadavků vedeného soudního řízení na provedení důkazu, který je nezbytný a důvodný, a takový postup představuje právními předpisy dovolenou výjimku ze zákazu zásahu do tělesné integrity osoby (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2008, sp. zn. I. ÚS 987/07). Vedle toho je namísto vzít v úvahu, že odběr genetického materiálu lze provést jednak odběrem krve, ale též stěrem z bukální sliznice z dutiny ústní, jenž se tělesné integrity člověka dotýká naprosto minimálně. Z hlediska přiměřenosti sledovaného cíle a použitých prostředků se tedy soudem požadované vyšetření nejvíce v žádném případě jako neproporcionální.
13. Odvolací soud dále odkazuje na ustálenou judikaturu Ústavního soudu týkající se pořádkových opatření za odmítnutí podrobit se odběru biologického materiálu v řízení o určení otcovství. V nálezu sp. zn. I. ÚS 987/07 formuloval, že v řízení o určení otcovství je soud oprávněn uložit žalovanému muži, aby se v souladu s § 127 odst. 3 o.s.ř. (nyní § 127 odst. 4 o.s.ř.) dostavil ke znalci a strpěl odběr

vzorků DNA, a to za účelem určení, popř. vyloučení otcovství. Není v rozporu s ústavním pořádkem, vynucuje-li soud splnění této povinnosti na žalovaném, který se odmítá vyšetření podrobit za pomoci pořádkových pokut či předvedení. Obdobné závěry ostatně vyslovil i v usnesení sp. zn. I. ÚS 2693/15, III. ÚS 3165/17 a II. ÚS 854/17.

14. Řízení o určení otcovství je řízením nesporným, které je upraveno v § 417 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen "z.ř.s."), a je ovládáno zásadou vyšetřovací. Podle § 20 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních je soud povinen zjistit všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí. Podle § 21 téhož zákona může soud provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než které navrhuji účastníci. Ustanovení § 52 a § 53 o.s.ř. pak poskytuje předsedovi senátu (samosoudci) možnost uložit pořádkové opatření tomu, kdo hrubě ztěžuje postup řízení, tedy brání soudu v konání jeho povinnosti - spravedlivě věc projednat a rozhodnout. Hrubé ztěžování postupu řízení může mj. spočívat i v neuposlechnutí příkazu soudu, opírajícího se o ustanovení § 127 odst. 4 o.s.ř. (v platném znění) tedy i povinnosti podrobit se v rámci řízení o určení otcovství odběru biologického materiálu, je-li to třeba k podání znaleckého posudku.
15. Vyjde-li odvolací soud z toho, že nikdo nemá důvod mařit provedení (resp. dokonce opatření) důkazu, který by mu byl ku prospěchu, důvod mařit dokazování má naopak zpravidla tehdy, pokud by důkazy vyzněly v jeho neprospěch, pak argumentaci domnělého otce pro odmítnutí odběru je možné hodnotit jako nepřímé doznání otcovství.
16. Zde odvolací soud považuje věc za obdobnou případům náhrady škody, kdy zdravotnické zařízení disponuje zdravotnickou dokumentací, při jejím nepředložení, a tedy zmaření možnosti provedení klíčového důkazu, je třeba provést kompenzaci informačního deficitu protistrany, kdy opačný postup by byl v rozporu s požadavkem rovnosti zbraní, a tedy i v rozporu s požadavkem na spravedlivý proces.
17. Odvolací soud poukazuje na nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 75/04 ze dne 13. 6. 2006, dle kterého „je věcí obecných soudů, aby s ohledem na konkrétní případ zvážíly rozložení důkazního břemene mezi účastníky řízení“. Pokud se právě uvedené uplatní v řízení sporném, tím spíše se musí uplatnit v řízení nesporném, ve kterém se uplatní vyšetřovací zásada. Bude-li chtít domnělý otec prokázat opak, stále má možnost.
18. Soud prvního stupně s ohledem na shora uvedené aktivně přistoupí k vymáhání pořádkové pokuty, která byla domnělému otci uložena. Jelikož domnělý otec v průběhu řízení změnil postoj, když před předvedením prohlásil, že se odběru DNA dobrovolně nepodrobí, nemá jeho další předvádění ke znalkyni smysl. Vzhledem k tomu, že řízení trvá již více než 4 roky a jediným jeho výsledkem je uložení pořádkové pokuty a nařízení předvedení (které nebylo realizováno), soud prvního stupně začne důsledně aplikovat zásadu uvedenou v § 6 o.s.ř. Pokud se domnělý otec v co nejkratším termínu nedostaví ke znalkyni a nepodrobí se dobrovolně odběru biologického materiálu, nařídí ve věci jednání. Při rozhodnutí ve věci pak vyjde z toho, že pokud účastník úmyslně zmaří možnost provedení důkazu, tak skutečnost, kterou není možno prokázat, nepřímou potvrzuje. Na tento postup byl již soud prvního stupně upozorněn odvolacím soudem v usnesení ze dne 3. 12. 2019, sp. zn. 70 Co 256/2019, kdy shodný přístup zvolil soud prvního stupně v obdobné věci vedené pod sp. zn. 20 C 166/2013. V tomto řízení se domnělý otec rovněž opakovaně odmítal podrobit odběru vzorků DNA, soud následně určil jeho otcovství i bez znaleckého posudku a v trestním řízení byl tento otec uznán vinným ze spáchání přečinu pohrdání soudem za to, že se nepodrobil lékařskému vyšetření u soudního znalce v oboru zdravotnictví, za účelem odběru biologického materiálu a provedení analýzy vzorků DNA, za což mu byl uložen trest odnětí svobody s podmíněným odkladem (rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 30. 5. 2018, č. j. 12 T 31/2018-95, usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 8. 2018, č. j. 9 To 262/2018-107, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2019, č. j. 7 Tdo 1532/2018-19).

19. Z důvodů výše uvedených a za splnění podmínek stanovených v § 219 o.s.ř. odvolací soud usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není dovolání přípustné.

Brno 8. března 2021

JUDr. Kateřina Čuhelová, Ph.D., v. r.
předsedkyně senátu